

Sygn. akt VI U 821/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2019 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: C. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 11 stycznia 2019 r., znak: (...)

w sprawie: C. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę pomostową

1) oddała odwołanie;

2) nie obciąża ubezpieczonego kosztami zastępstwa prawnego strony pozwanej.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 stycznia 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. - po rozpoznaniu wniosku C. B. z dnia 11 stycznia 2019r. - odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy, powołując się na treść art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U z 2017r., poz. 664 ze zm.) wskazał, iż odmówił przyznania emerytury, ponieważ wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powyższej ustawy. Ponadto organ rentowy wyjaśnił, że do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie został zaliczony okres pracy od 01.01.2009r. do 17.04.2009r. ponieważ wnioskodawca nie został zgłoszony w ZUS jako pracownik zatrudniony w warunkach szczególnych. Zgodnie z art. 38 ustawy o emeryturach pomostowych płatnik składek jest zobowiązany złożyć druki ZUS ZSWA do dnia 31 marca danego roku kalendarzowego za poprzedni rok oraz od 1 stycznia 2010r. opłacać składki na fundusz emerytur pomostowych. W przypadku wnioskiem o przyznanie emerytury pomostowej, zgłoszenie danych o pracy w szczególnych warunkach w danym roku kalendarzowym, płatnik składek przekazuje do Zakładu w terminie 7dni od dnia zgłoszenia wniosku.

Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku i uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania organ rentowy przyjął w przypadku wnioskodawcy za udowodnione jego okresy:

- nieskładkowe wymiarze 9 miesięcy i 29 dni;
- składkowe w wymiarze 30 lat 6 miesięcy i 6 dni;
- stażu sumarycznego w wymiarze 31 lat 4 miesięcy i 5 dni;
- stażu pracy w szczególnych warunkach/charakterze w wymiarze 24 lat 8 miesięcy i 20 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony (wnioskodawca) podniósł zarzuty:

1) naruszenia prawa materialnego - art. 4 p 6 ustawy o emeryturach pomostowych przez przyjęcie, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych po dniu 31 grudnia 2008r.;

2) naruszenia art. 17 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie odpowiedzialności pracownika za niewykonanie obowiązku płatnika.

W uzasadnieniu tych zarzutów odwołujący podnosił, iż z dokumentacji (świadczenia pracy w aktach sprawy) jasno wynika, iż był zatrudniony i wykonywał prace w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008r. nieprzerwanie do 17 kwietnia 2009r. Ponadto ubezpieczony argumentował, iż obowiązki wynikające z art. 38 ustawy o emeryturach pomostowych należą do płatnika, t.j. pracodawcy, a nie do pracownika, t.j. ubezpieczonego, co wyraźnie wynika z art. 17 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zdaniem skarżącego skutki ujemne nie mogą obciążać w tej sytuacji pracownika. Dokumenty w postaci świadectw pracy wskazują, że ubezpieczony spełnia wszelki warunki uprawniające do przyznania dochodzonego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, powołując argumentację przedstawioną uprzednio w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

C. B. (urodz. (...)) w dniu 30 listopada 2018r. złożył w ZUS Oddziale w B. wniosek o emeryturę pomostową. Do swojego wcześniejszego wniosku o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach z dnia 16 listopada 2018r. (rozpoznanego przez ZUS Oddział w B. decyzją odmowną z dnia 23 listopada 2018r., niezaskarżoną przez ubezpieczonego do sądu) dołączył świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 17 kwietnia 2009r., wystawione przez swojego pracodawcę, w którego treści wskazano, iż był on zatrudniony w okresie od dnia 11.07.1983r. do dnia 07.11.2007r. w (...) S.A., które to zakłady powstały w drodze przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego (...) w spółkę akcyjną z dniem 01.08.1992r. oraz od dnia 08.11.2007r. do 17.04.2009r. w (...) Spółka z o.o. - przejście na podstawie art. 23¹ K.p. (następca prawny) i wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach w okresie:

-od 11.07.1983r. do 31.08.1997r. na stanowisku piecowego w przemyśle chemicznym - produkcja sody i innych węglanów, kredy, ługów i wodorotlenków (Dz. IV, poz.4, pkt 2),

-w okresie od 01.09.1997r. do 17.04.2009r. na stanowisku aparatowego - produkcja sody i innych węglanów, kredy ługów i wodorotlenków (Dz. IV, poz. 4, pktl), według wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), stanowiska wymienione zgodnie z działami, pozycjami i punktami wykazu A, stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 4).

(świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 17.04.2009r. -k. 10 akt emerytalnych)

Ubezpieczony rozpoczął zatrudnienie w J. Zakładach (...) w J. z dniem 11 lipca 1983r. na podstawie umowy o pracę z dnia 8 lipca 1983r. na stanowisku piecowego w Oddziale(...). Z dniem 1 kwietnia 1985r. został on przeniesiony na stanowisko przenośnikowego w Oddziale (...), a następnie ponownie zatrudniony został na stanowisku piecowego od dnia 1 marca 1993r. w Oddziale (...)(od dnia 1 kwietnia 1994r. Oddział (...)). Do obowiązków pracowniczych ubezpieczonego należało sprzątanie hali (w której w 11 piecach wapiennych o wysokości 28 m. i średnicy 7 m produkowane było wapno), dozowanie wapna do tak zwanych bunkrów (było ono przekazywane dalej przy pomocy podajników do lasowania na mleko wapienne), jak również dozowanie pojemników (tak zwanych kubelków) transportujących wapno

z pieców do bunkrów. Ponadto pilnował on wagoniki dostarczające kamień wapienny do pieców, popychał je oraz zamykał.

(dowody: dokumenty z akt osobowych ubezpieczonego oraz jego przesłuchanie - e. protokół rozprawy k.28 a.s. i skrócony protokół rozprawy: k. 25 - 25a.s.)

W toku procesu pracodawca powoda (...) S.A. w I. wyjaśnił - na wezwanie Sądu Okręgowego - iż C. B. w okresie od dnia 1 stycznia 2009r. do dnia 17 kwietnia 2009r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, w związku z czym pracodawca nie był zobowiązany do opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za tego pracownika. Spółka ta do pisma wyjaśniającego z dnia 9 lipca 2019r. dołączyła sprostowane świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 9 lipca 2019r. (k.- 35a.s.) Zgodnie z tym dokumentem potwierdzono wykonywanie przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienia w szczególnych warunkach w okresach:

- od 11 lipca 1983r. do 31 sierpnia 1997r. na stanowisku piecowego w przemyśle chemicznym - produkcja sody i innych węglanów, kredy, ługów i wodorotlenków (Dz. IV, poz.4, pkt2);
- od 1 września 1997r. do 31 grudnia 2008r. na stanowisku aparaturowego-produkcja sody i innych węglanów, kredy, ługów i wodorotlenków (Dz. IV, poz.4, pkt 1).

Zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Spór w niniejszej sprawie powinien być rozstrzygnięty na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, przy czym okolicznością o istotnym znaczeniu dla oceny czy powód nabył czy też nie prawo do dochodzonego świadczenia jest - w pierwszej kolejności - to, czy wykonywał on po 31 grudnia 2008r. prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W szczególności wspomnieć w tym miejscu należy o regulacji zamieszczonej w art. 49 tej ustawy, zgodnie z którą prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Regulacja normatywna art. 49 jest unormowaniem szczególnym w stosunku do tego, które wynika z art. 4. Odstępstwo od zasady wynikającej z art. 4 pkt 6 ustawy epom (to znaczy od obowiązku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub ust. 3 ustawy), wynikające z art. 49, ograniczone jest do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009r. legitymują się okresem pracy w wymiarze co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze ale wyłącznie w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wystarczy zatem wykazanie się na ten dzień wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art.33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Konieczne jest bowiem także aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych bądź o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3). W wyroku z dnia 13 marca 2012r. (II UK 164/ 11 - LEX nr 1171289) Sąd Najwyższy wskazał, iż „ warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni art. 4 i 49 ustawy jest więc legitymowanie się określonym stażem w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust.3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany”. W innym judykacie Sąd Najwyższy wyjaśnił, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (wyrok z dnia 25 października 20016r. II UK 373/15 - LEX nr 2177086).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, aby ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wymienioną w załączniku nr 1 lub w załączniku nr 2 do tej ustawy. Wbrew prezentowanemu w toku procesu przez pełnomocnika powoda stanowisku praca ubezpieczonego po dniu 31 grudnia 2009r. nie była pracą, o której mowa w załączniku nr 1, pod pozycją 6: „ prace bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych”. Ubezpieczony w okresie od 11 lipca 1983 r. do 17 kwietnia 2009 r. wykonywał bowiem

zatrudnienie w przemyśle chemicznym przy obsłudze pieców do produkcji wapna, kwalifikowaną według działu IV poz. 4 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.: „produkcja sody i innych węglanów, kredy, ługów i wodorotlenków”. Taki rodzaj pracy nie został wymieniony w załącznikach nr 1 oraz nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Nie jest to zatem praca, o której mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, w szczególności wskazana w załączniku nr 1 pod poz. 6, gdyż prace bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców oraz pieców stalowniczych lub odlewniczych dotyczą zupełnie innej branży - hutnictwa i przemysłu metalowego. Według systematyki zastosowanej w stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wykazie A wielkie piece, stalownie i prace odlewnicze (odlewanie staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur) wyodrębniono w dziale III. Ustawa o emeryturach pomostowych w załączniku nr 1 nawiązuje do tej systematyki i z pewnością nie używa w pozycji 6 tego załącznika pojęcia „ wielkich pieców” w takim rozumieniu, które prezentował w toku procesy pełnomocnik powoda.

Skoro ubezpieczony nie wykonywał po dniu 31 grudnia 2009r. zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach pomostowych, to warunek nabycia przez niego prawa do tego świadczenia byłby spełniony tylko wtedy, gdyby jego zatrudnienie w okresie od 11 lipca 1983r. do 17 kwietnia 2009r., zakwalifikowane przez jego pracodawcę jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu dotychczasowych przepisów (art. 32 ustawy emerytalne w zw. z rozporządzeniem z 7 lutego 1983r.) było jednocześnie wymienione w załącznikach nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Jednak załączniki te nie kwalifikują pracy ubezpieczonego - w chemii, przy produkcji sody i innych węglanów, kredy, ługów i wodorotlenków, na stanowiskach piecowego i aparatowego (Dział IV, poz. 4 wykazu A) - jako pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, gdyż praca tego rodzaju nie została w nich wymieniona.

W tej sytuacji nie było podstaw do kontynuowania postępowania dowodowego w kierunku wnioskowanym przez pełnomocnika powoda (dopuszczenie dowodów z opinii biegłego sądowego czy Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy) albowiem okoliczność niewykonywania przez powoda zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych wynikała wprost z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Przedstawione ustalenia i argumenty natury prawnej uzasadniały zatem oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 2 K.P.C. w związku z art.3 ust 1 i 3, art.4 i art.49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Na oryginale właściwy podpis.